

Beleidskader Toezicht en Handhaving Wmo en Jeugdwet

'Mensgericht met
duidelijke grenzen'

gemeente
Midden-Groningen

Beleidskader Toezicht en Handhaving Wmo en Jeugdwet

‘Mensgericht met
duidelijke grenzen’

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1 Inleiding	6
1.1 Reikwijdte	6
1.2 Leeswijzer	7
2 Kader & stelsel	8
2.1 Juridisch kader	8
2.2 Preventie	9
2.3 Toezicht	9
2.4 Handhaving in Midden-Groningen	11
3 Kader & stelsel	12
3.1 Visie	12
3.2 Ambitie	14
4 Uitvoeringsplan	16
Bijlagen	
1 Handhavingsmaatregelen	20
2 Begrippenlijst	24

Voorwoord

Voor u ligt het beleidskader Toezicht en Handhaving Wmo en Jeugdwet. In dit beleidskader leggen wij uit hoe de gemeente toezicht houdt op de kwaliteit en rechtmatigheid van ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet.

Als gemeente Midden-Groningen hebben wij de verantwoordelijkheid voor inwoners die ondersteuning nodig hebben vanuit de Wmo of de Jeugdwet. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat de zorg en ondersteuning die zij krijgen van goede kwaliteit is. Het gaat om inwoners die ondersteuning nodig hebben en om publiek geld dat zorgvuldig moet worden gebruikt.

De afgelopen jaren hebben wij ervaring opgedaan met toezicht en handhaving binnen het sociaal domein. We hebben geleerd wat goed werkt, waar risico's zijn en waar we moeten bijsturen. Dit beleidsstuk is de volgende stap in de professionalisering van ons toezicht op geleverde Wmo- en Jeugdhulpverlening. In dit beleidsstuk hebben wij onze inzichten en ervaringen uit de dagelijkse praktijk gebundeld. Het sluit aan bij landelijke ontwikkelingen en resulteert in een aanpak die past bij Midden-Groningen.

In Midden-Groningen gaan we uit van vertrouwen, maar we verwachten ook verantwoordelijkheid van aanbieders. Fouten mogen worden gemaakt en hersteld. Tegelijk grijpen we stevig in bij misbruik en zorgfraude: wij willen dat inwoners de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben en dat publieke middelen worden besteed aan het doel waarvoor zij zijn bedoeld. De afgelopen jaren hebben wij al flink ingezet op het gebied van toezicht en handhaving. Tegelijkertijd zien wij dat ontwikkelingen in de praktijk vragen om verdere versterking en verdieping van onze aanpak. Door ons beleid van toezicht en handhaving aan te scherpen, vergroten wij de effectiviteit. Zo zorgen we voor rechtmatige besteding van gemeenschapsgeld en leveren we de ondersteuning die inwoners van ons mogen verwachten.

Voor u ligt een hernieuwd beleidskader dat bij draagt aan een sociaal domein dat betrouwbaar, rechtvaardig en toekomstbestendig is.

Evert Offereins

Wethouder sociaal domein
Gemeente Midden-Groningen

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Midden-Groningen

Titel

Beleidskader Toezicht en Handhaving
Wmo en Jeugdwet

Vormgeving

MarneVeenstra Druk > Print > Sign

Tekst

Gemeente Midden-Groningen

1. Inleiding

Goede ondersteuning voor inwoners en gezinnen begint bij vertrouwen. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat hulp beschikbaar is wanneer zij het nodig hebben. Ook moeten zij erop kunnen vertrouwen dat ondersteuning veilig en van voldoende kwaliteit is en dat de gemeente ingrijpt wanneer die kwaliteit of veiligheid onder druk komt te staan. Toezicht en handhaving vormen een belangrijke schakel binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Jeugdwet.

We zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit en de naleving van wet- en regelgeving bij Wmo-ondersteuning en jeugdhulp, die door of namens de gemeente wordt ingekocht. Dit geldt ook voor ondersteuning die door inwoners zelf wordt ingekocht met een persoonsgebonden budget (pgb).

Landelijk groeit de aandacht voor malafide aanbieders en daarmee ook het belang van effectieve uitvoering van toezicht en handhaving. Deze ontwikkeling benadrukt de noodzaak van een duidelijke lokale visie en een toekomstbestendige aanpak in Midden-Groningen.

In de afgelopen jaren hebben we deze verantwoordelijkheden stap voor stap opgepakt. We hebben geleerd van de praktijk. Zo is duidelijk geworden wat goed werkt, waar risico's ontstaan en welke randvoorwaarden nodig zijn om de uitvoering te versterken. Op basis daarvan hebben we al verschillende aandachtspunten vastgelegd in beleid en regelgeving. We willen blijven werken aan verdere verbetering.

Dit beleidskader vormt daarvoor de basis. Het legt onze visie vast en biedt heldere kaders voor de uitvoering. Daarmee is voor alle betrokkenen duidelijk hoe wij toezicht houden, wanneer wij handhaven en hoe we daarmee bijdragen aan kwalitatieve en rechtmatige ondersteuning.

1.1 Reikwijdte

De toezichthouders in Midden-Groningen houden toezicht op:

1. Kwaliteit Wmo

Dit toezicht richt zich op de naleving van de kwaliteitseisen die aan Wmo-voorzieningen worden gesteld. Het gaat zowel om de toekenning als de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning, zowel in Zorg in natura (ZIN) als via een persoonsgebonden budget (pgb).

2. Rechtmatigheid Wmo en Jeugd

Er wordt beoordeeld of de verstrekte middelen worden besteed aan de afgesproken ondersteuning (prestatielevering) en of de ondersteuning efficiënt en effectief bijdraagt aan het doel waarvoor ze zijn verstrekt (doelmatigheid). Dit geldt voor zowel de Wmo als de Jeugdhulp voor ZIN en pgb.

Niet alle vormen van toezicht vallen binnen de reikwijdte van dit beleidskader. Het toezicht op de kwaliteit van jeugdhulp wordt gedaan door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ).

Als gemeente zijn we wel verantwoordelijk voor het toezicht op Beschermd Wonen en Calamiteiten en Geweld. Deze toezichthoudende taken zijn belegd bij gemeente Groningen als centrumgemeente.

Ook binnen de Participatiewet houden wij toezicht en handhaven we op de naleving. De juridische kaders en uitvoeringspraktijk verschillen wezenlijk van die binnen de Wmo en Jeugdhulp. Daarom vallen deze taken niet onder dit beleidskader. De visie en onderliggende uitgangspunten sluiten wel op elkaar aan.

1.2 Leeswijzer

Dit beleidskader beschrijft hoe de gemeente Midden-Groningen toezicht houdt op en handhaaft binnen de Wmo en de Jeugdwet.

Hoofdstuk 1 vormt de inleiding en beschrijft de aanleiding, de verantwoordelijkheid van de gemeente en de reikwijdte van dit beleidskader. In hoofdstuk 2 werken wij het kader en het stelsel van toezicht en handhaving uit. We hebben aandacht voor het juridisch kader, preventie, toezicht en handhaving. Hoofdstuk 3 gaat in op de visie en ambitie van de gemeente en de uitgangspunten die richting geven aan de aanpak. Hoofdstuk 4 bevat het uitvoeringsplan. Hierin staan de concrete activiteiten en ontwikkelopgaven voor de komende jaren.

Het beleidskader sluit af met een begrippenlijst en een afkortingenlijst ter ondersteuning van de leesbaarheid.

2. Kader & stelsel

2.1 Juridisch kader

Toezicht en handhaving vinden plaats binnen de kaders van landelijke wet- en regelgeving. De basis wordt gevormd door de Wmo en de Jeugdwet, aangevuld met bepalingen uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb), de Gemeentewet en de Regeling Jeugd. Deze wetten leggen verantwoordelijkheden neer bij gemeenten voor het organiseren van passende ondersteuning en het borgen van kwaliteit, veiligheid, en rechtmatige besteding van publieke middelen.

Het college van burgemeester en wethouders is belast met de uitvoering van deze taken en handelt daarbij binnen de grenzen van de Awb. In de Awb zijn de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, bevoegdheden tot toezicht en handhaving en rechtsbescherming vastgelegd.

Voor de uitvoering van het toezicht- en handhavingsbeleid werken wij met de volgende kaders:

- **De Wmo:** Op basis van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van maatschappelijke ondersteuning en het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie. De Wmo verplicht gemeenten ook om toezicht te houden op de kwaliteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van de geleverde maatwerkvoorzieningen. En om hier één of meerdere toezichthouders voor aan te stellen.
- **De Jeugdwet:** Op basis van de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk voor het organiseren van jeugdhulp en het zorgen voor kwalitatief en toereikend aanbod. Voor het gemeentelijk toezicht op de recht- en doelmatigheid van jeugdhulp is de Regeling Jeugd het juridisch fundament. Hierin staan bepalingen over onder andere materiële controles, fraudebestrijding en administratieve verplichtingen van jeugdhulpaanbieders en gemeenten.
- **De Awb:** Is het formele kader voor de toezichthouders, waarin de bevoegdheden en plichten van toezichthouders zijn vastgelegd.
- **Verordening Wet Maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Groningen 2025 en Verordening Jeugdhulp gemeente Midden-Groningen 2025:** In de verordeningen zijn aanvullende regels opgesteld om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen, dit vroegtijdig te signaleren en dit tegen te gaan. Ook zijn aanvullende criteria voor het pgb vastgelegd. Daarnaast is bepaald dat het college onderzoeken op kwaliteit, recht- en doelmatigheid kan doen.
- **Beleidsregels actieve openbaarmaking toezichtrapporten Wmo en Jeugd gemeente Midden-Groningen:** In deze beleidsregels zijn de uitgangspunten vastgelegd voor de werkwijze van de openbaarmaking van toezichtrapporten.

2.2 Preventie

Preventie is in Midden-Groningen een belangrijk onderdeel van het toezicht- en handhavingsstelsel. Door problemen zoveel mogelijk te voorkomen, verkleinen we risico's voor inwoners. Ook is er dan minder vaak ingrijpende handhaving nodig.

Preventie krijgt vorm door duidelijke regels en heldere informatie. Zorgaanbieders en pgb-budgethouders weten zo wat wij van hen verwachten. In beleid, inkoop en contractering maken wij bewuste keuzes die bijdragen aan kwaliteit en rechtmatig handelen. Hierdoor zullen er minder misstanden zijn.

Ook de manier waarop de toegang tot ondersteuning en de pgb-processen zijn ingericht helpt hierbij. Deze zijn gericht op het stimuleren van gewenst gedrag en het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij letten op signalen die kunnen wijzen op risico's zodat we vroeg kunnen ingrijpen.

Preventie is niet alleen gericht op naleving, maar ook op leren en verbeteren. Zo werken wij aan betrouwbare, goede en rechtmatige ondersteuning voor inwoners van Midden-Groningen.

2.3 Toezicht

Toezi chthouder

De toezichthouder controleert of zorgaanbieders en pgb-budgethouders zich houden aan de regels en afspraken. Daarbij onderzoekt de toezichthouder of ondersteuning rechtmatig wordt ingezet en, voor de Wmo, of deze van voldoende kwaliteit en veiligheid is. Voor elk onderzoek maakt een toezichthouder een plan van aanpak. Daarin staan welke vragen worden onderzocht en hoe dat gebeurt. Een onderzoek kan bestaan uit het beoordelen van beleids- en kwaliteitsdocumenten, het analyseren van administraties en registraties, interviews met cliënten en medewerkers en het bezoeken van locaties. De resultaten van het onderzoek worden opgeschreven in een rapport. De betrokkenen krijgen de mogelijkheid om hierop te reageren (hoor en wederhoor).

De toezichthouder gebruikt bevoegdheden uit de Awb. Zoals het vorderen van inlichtingen en het inzien van gegevens en dossiers. Tegelijk moet de toezichthouder zich houden aan wettelijke plichten, waaronder zorgvuldigheid en geheimhouding.

Zes principes van goed toezicht

In Midden-Groningen werken wij volgens de zes principes van goed toezicht. Deze principes vormen het fundament onder de manier waarop toezicht wordt georganiseerd en uitgevoerd:

Onafhankelijk en objectief

De toezichthouder werkt onafhankelijk. De toezichthouder is aangewezen door het college, maar voert het toezicht zelfstandig uit en rapporteert onafhankelijk. Om dit te waarborgen, is de toezichthouder organisatorisch gescheiden van beleid, inkoop en contractmanagement.

Transparantie in toezicht

Wij vinden het belangrijk om open te zijn over toezicht en de uitkomsten daarvan. Daarom publiceren we alle toezichtrappen op de gemeentelijke website. Daarbij houden we rekening met de AVG en de Wet open overheid (Woo). Zo kunnen inwoners zien hoe de kwaliteit en rechtmatigheid van de ondersteuning van aanbieders is. Aanbieders worden zo ook gestimuleerd om te blijven werken aan de kwaliteit en de regels goed na te leven. Daarnaast maakt de toezichthouder jaarlijks een verslag over de uitvoering en de belangrijkste bevindingen van dat jaar.

Professionaliteit

Toezicht wordt uitgevoerd door deskundige medewerkers. Het maakt deel uit van een doorlopende cyclus van uitvoeren, evalueren en verbeteren. Het helpt om patronen te herkennen en beleid en uitvoering waar nodig aan te passen. Zo draagt toezicht niet alleen bij aan naleving, maar ook aan ontwikkeling.

Risicogericht

De beschikbare capaciteit voor toezicht is beperkt. Daarom zetten wij dit gericht in. Op basis van risico's, signalen en beleidsprioriteiten maken wij keuzes over waar toezicht nodig is. Dat betekent: meer toezicht waar risico's groot zijn en minder waar het goed gaat. Deze keuzes staan in het werkprogramma van de toezichthouder.

Slagvaardigheid

Signalen en risico's worden tijdig opgepakt. Er zijn duidelijke afspraken over de rolverdeling tussen toezichthouder en handhaver. De toezichthouder onderzoekt en adviseert. Het college beslist over de handhaving. Dit zorgt voor een snelle en duidelijke aanpak.

Samenwerking

De toezichthouder werkt samen met interne afdelingen zoals contractmanagement, toegang en beleid. Ook wordt samengewerkt met externe partners zoals andere toezichthouders. De samenwerking helpt om signalen te delen, dubbel toezicht te voorkomen en effectiever te werken, binnen de regels voor gegevensdeling.

2.4 Handhaving in Midden-Groningen

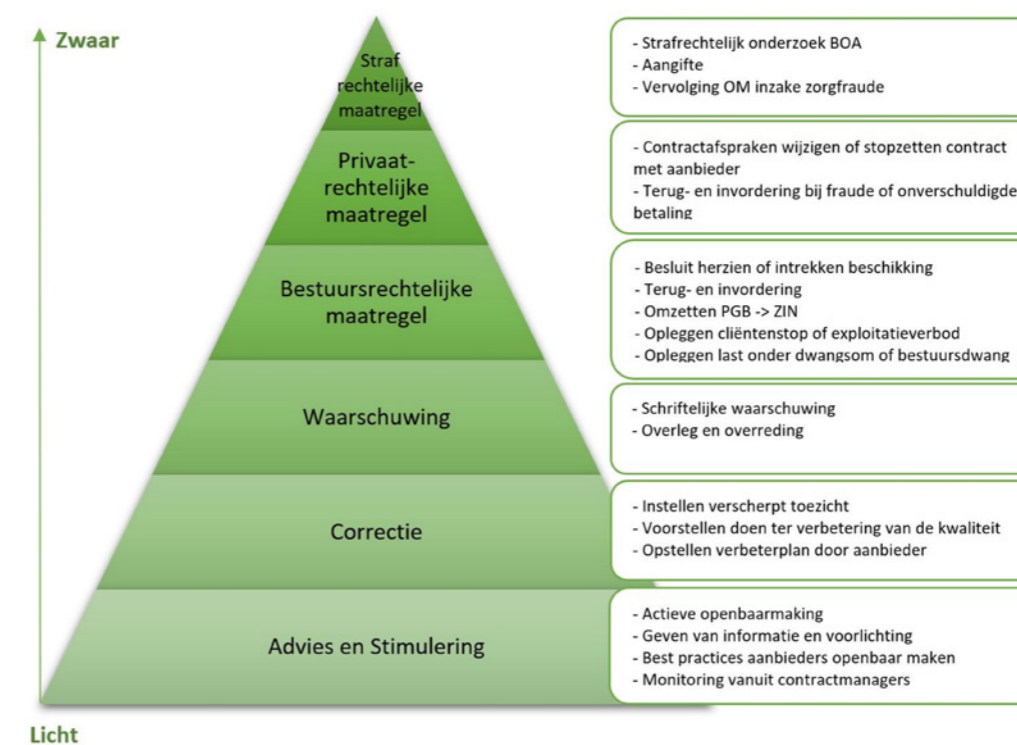
Handhaving is vast onderdeel van het toezicht binnen de Wmo en de Jeugdwet. Toezicht is gericht op het controleren en beoordelen van naleving. Handhaving wordt ingezet als blijkt dat de ondersteuning niet rechtmatig is of niet voldoet aan de kwaliteitseisen.

Het doel van handhaving is om tekortkomingen te herstellen, misbruik te stoppen en te voorkomen dat inwoners schade ondervinden of gemeenschapsgeld niet goed wordt besteed.

De gemeente heeft verschillende middelen om te handhaven. Deze zijn vastgelegd in de Wmo, de Jeugdwet, de Awb en in contracten met aanbieders. Welke maatregel wordt ingezet hangt af van een zorgvuldige afweging en is proportioneel. Wij kijken naar de ernst van de overtreding, de gevolgen voor de inwoner, de mate van verwijtbaarheid en de kans op herhaling.

Wij werken met een oplopende aanpak. Dat begint bij stimuleren en corrigeren. Als dat niet voldoende is, kunnen zwaardere maatregelen volgen. Zoals contractuele of bestuursrechtelijke stappen. In uitzonderlijke gevallen kan ook het strafrecht worden ingezet.

Wij hanteren een integrale benadering gebaseerd op de cirkel van naleving. Bevorderen van gewenst gedrag staat centraal. Dat is vaak effectiever dan alleen het opleggen van sancties.

3. Visie & Ambitie

3.1 Visie

Wij organiseren het toezicht en handhaving in het sociaal domein met een duidelijke reden. Inwoners moeten kunnen vertrouwen op goede en rechtmatige ondersteuning. Het gaat om mensen die hulp nodig hebben om zelfstandig te blijven wonen. Of om kinderen en gezinnen die jeugdhulp nodig hebben. Dat vertrouwen is voor ons het uitgangspunt en de maatstaf voor ons handelen.

Fouten maken mag. Van fouten kun je leren. Daarom bieden wij ruimte voor herstel en verbetering. Tegelijkertijd weten wij dat misbruik en ondermijning ook in onze gemeente voorkomen. Onze inzet is daarom ook gericht op het voorkomen en bestrijden van zorgfraude.

Ons toezicht en handhaving is zo ingericht dat het recht doet aan beide situaties. Wij geven vertrouwen waar het kan en grijpen in waar dat nodig is.

Vertrouwen als basis

In Midden-Groningen werken wij vanuit vertrouwen. Dat vertrouwen is geen vanzelfsprekendheid en ook geen vrijblijvendheid. Het is een bewuste keuze om te werken vanuit samenwerking, transparantie en wederzijds begrip.

Wij zien toezicht en handhaving niet als tegenkracht, maar als onderdeel van een gezond en betrouwbaar ondersteuningsstelsel. Door duidelijk te zijn over regels en verantwoordelijkheden ontstaat ruimte voor goede ondersteuning. Waar het goed gaat, geven wij vertrouwen en laten wij los. Waar risico's ontstaan of grenzen worden overschreden, grijpen wij in. Zo beschermen wij inwoners, borgen wij de kwaliteit van ondersteuning en zorgen wij voor een zorgvuldige besteding van publiek geld.

Preventie vóór correctie

Wij geloven dat goed toezicht begint voordat regels worden overtreden. Preventie is daarom een belangrijk uitgangspunt in onze visie op toezicht en handhaving. Wij zetten stevig in op de voorkant.

Door vooraf duidelijk te zijn over regels en verantwoordelijkheden, verkleinen wij de risico's dat de kwaliteit en rechtmatigheid onder druk komen te staan. Preventie krijgt vorm door heldere informatie, duidelijke afspraken en bewuste keuzes in beleid, inkoop en contractering.

Het uitgangspunt is dat het systeem zo is ingericht dat gewenst gedrag wordt gestimuleerd en risicovol gedrag wordt ontmoedigd. Wij ondersteunen aanbieders en pgb-budgethouders hierbij. Daarmee versterken we niet alleen de naleving, maar ook het lerend vermogen van het stelsel als geheel.

Leren van toezicht

Toezicht en handhaving dragen niet alleen bij aan naleving, maar ook aan verbetering en ontwikkeling. Het resultaat van toezicht is een rapport met de bevindingen. In dit rapport staat wat goed gaat en wat beter kan.

Wij gebruiken deze informatie actief om beleid, contractafspraken, de toegang en uitvoering te verbeteren. Daarom zorgen wij voor een goede verbinding tussen toezicht en handhaving aan de ene kant en beleid, inkoop, contractmanagement en toegang aan de andere kant. De onafhankelijkheid van het toezicht blijft altijd gewaarborgd.

Signaalgestuurd en programmatisch werken

We werken vanuit vertrouwen en zetten toezicht gericht in. Door het grote aantal aanbieders en de beschikbare capaciteit is het nodig om keuzes te maken. Dat doen wij door risico's te wegen en gericht thema's te kiezen.

Wij werken met:

- Signaalgestuurd toezicht: meldingen en signalen van cliënten, inwoners, professionals en gemeentelijke collega's worden gestructureerd beoordeeld (triage). Als dat nodig is doen wij verder onderzoek.
- Thematisch/programmatisch toezicht: ieder jaar kiezen wij een aantal thema's met een hoog risico of grote gevolgen. Op deze thema's voeren wij gerichte onderzoeken uit.

In sommige situaties is snelheid belangrijk. Als er een groot risico is op onveiligheid van inwoners of grote financiële schade, dan willen we snel en doortastend kunnen handelen.

Handhaving is ook preventie

Handhaving is niet alleen het sluitstuk van toezicht. Het heeft ook een duidelijke signaalfunctie. Door op tijd, zorgvuldig en proportioneel in te grijpen, maken wij duidelijk waar grenzen liggen. Dat draagt bij aan vertrouwen in het toezicht. Wij willen dat aanbieders leren van de conclusies uit het toezichtrapport en daardoor hun kwaliteit verbeteren. Wij stemmen onze maatregelen daarop af. Als er herstel of verbetering mogelijk is, dan heeft dit onze voorkeur.

Gemeenschapsgeld moet worden besteed aan de ondersteuning die onze inwoners nodig hebben. Daarom vorderen we onrechtmatig verkregen geld terug. Bij het nemen van maatregelen houden wij rekening met de context en mogelijke gevolgen. Iedere situatie beoordelen wij afzonderlijk aan de hand van ons afwegingskader. Dezelfde overtreding kan in verschillende situaties tot een andere maatregel leiden. Daarbij kijken wij onder meer naar de ernst en aard van de overtreding en de kans op herhaling.

Transparantie waar mogelijk

Wij zijn transparant over hoe wij werken, wat wij verwachten en hoe onderzoeken verlopen. Waar het past binnen wet- en regelgeving, maken we uitkomsten openbaar. Wij werken met duidelijke processtappen voor hoor en wederhoor, rapportage en publicatie. Dat geeft aanbieders en inwoners duidelijkheid en vergroot de naleving. Voor de publicatie van rapporten hebben wij regels vastgesteld.

Deze visie vormt de basis voor hoe wij in Midden-Groningen toezichthouden en handhaven: mensgericht, transparant en toekomstbestendig.

3.2 Ambitie

De gemeente Midden-Groningen heeft de afgelopen jaren een stevig fundament gelegd voor toezicht en handhaving in de Wmo en Jeugdwet. Veel onderdelen van onze werkwijze zijn in de praktijk ontwikkeld en stap voor stap verbeterd. Met dit beleidskader leggen wij deze aanpak vast. Wij hebben de bewuste ambitie om deze aanpak te behouden en te versterken.

Wij beschikken over deskundige toezichthouders die onafhankelijk zijn gepositioneerd en werken volgens professionele standaarden. Wij investeren in zichtbaarheid en samenwerking in de organisatie. Bijvoorbeeld door voorlichting in sociale teams en het vergroten van de alertheid op zorgfraude. In de toegang gebruiken wij instrumenten zoals de pgb-vaardigheidstoets en het bewuste keuzegesprek. Ook in de contractering hebben wij stappen gezet door scherpere eisen te stellen, betere screening toe te passen en duidelijke afspraken te maken over de administratie, registratie, kwaliteit en rechtmatigheid. Daarnaast hebben wij een laagdrempelig meldpunt ingericht, werken wij regionaal samen en zijn we aangesloten bij het Informatie Knooppunt Zorgfraude. Deze onderdelen vormen samen de basis van onze aanpak.

Onze ambitie gaat verder dan het behouden van wat er al is. In de komende jaren willen wij onze aanpak verdiepen en versterken. Wij willen nog beter zicht krijgen op de kwaliteit en rechtmatigheid van de ondersteuning die onze inwoners ontvangen. Dat helpt om risico's eerder te herkennen, sneller te handelen en beter onderbouwde keuzes te maken.

Daarvoor zijn gerichte investeringen nodig. Wij zetten in op het beter benutten van data en informatie, zodat signalen sneller zichtbaar worden en toezicht gericht kan worden ingezet. Ook willen wij de toepassing van Bibob versterken, door screening vooraf van nieuwe aanbieders en herbeoordeling van bestaande aanbieders. Er is uitbreiding van onderzoekscapaciteit nodig om signalen zorgvuldig en tijdig te kunnen onderzoeken, vooral bij complexe of urgente situaties. Deze investeringen versterken onze informatiepositie en vergroten onze slagvaardigheid. Zo kunnen wij misstanden beter voorkomen, sneller ingrijpen wanneer dat nodig is en blijven werken aan de kwaliteit en rechtmatigheid van ondersteuning. Daarmee zorgen wij ervoor dat gemeenschapsgeld terecht komt bij ondersteuning die daadwerkelijk bijdraagt aan het welzijn en de veiligheid van onze inwoners.

4. Uitvoeringsplan

Bestaand of nieuw	Thema	Doel	Activiteit	Periode	Kosten
B	Toegang	Medewerkers in sociale teams zijn fraudebewust	Toezichthouders geven geregeld voorlichting over fraude, rechtmatigheid en kwaliteit.	Jaarlijks	-
B		Minder misbruik van pgb's	Gebruik maken van de Pgb vaardigheidstoets, het bewuste keuze gesprek, alertheid op kwaliteit en VOG's, verbod op toekenning maandbedragen.	Doorlopend	-
B	Contractering	Goede en betrouwbare partners contracteren	Screening vooraf (VOG, eigendom/structuur, jaarrekeningen, financiële gezondheid en toegevoegde waarde).	Doorlopend	-
N		Goede en betrouwbare partners contracteren	Implementatie van een zelfscan voor zorgaanbieders op het gebied van kwaliteit. Verplichting om documentatie aan te leveren voor onderbouwing voldoen aan kwaliteitseisen.	Q1 2026	-
N		Betere screening op criminele zorgverleners bij contractering (Wmo en NGZ Jeugdwet)	Meer uitvoering geven aan de Bibob toets. Zowel bij toetreding als bij zittende aanbieders (risicoprofiel). Deze taak wordt uitgevoerd door toezichthouders. Waar nodig schalen we op naar het landelijk bureau Bibob (LBB)	Implementatie in 2026, uitvoering doorlopend.	€ 50.000, - (structureel)
N		Betere screening op criminele zorgverleners in de contractering van de Jeugdhulp	Actualiseren Bibob beleid (van signaal gestuurd naar actieve screening)	Q1 2026	-
N		Betere screening op criminele zorgverleners in de contractering van de Jeugdhulp	Samen met RIGG de mogelijkheden hiervoor verkennen. Onderzoeken wat er nodig is aan tijd, geld en mandaat.	Q2 2026	NTB
B/N	Signalen	Vergroten van de bekendheid van het meldpunt	Frequente en gerichte communicatie	Doorlopend	-
B		Meer signalen over zorgfraude	Blijvend gebruik van de mogelijkheden van het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ)		-
B/N		Meer signalen over zorgfraude	Gebruik maken van het landelijk waarschuwingsregister		
B		Verbeteren informatiepositie van derden	Openbaarmaken van de onderzoeksrapporten, reactie van de aanbieder, handhavingsbesluit en eventuele verbetermaatregelen.	Doorlopend	-
B	Uitvoering	Stevigere positionering en uitvoering van het toezicht	Vastleggen werkprocessen, protocollen, afwegingskaders,	Doorlopend	-

Bestaand of nieuw	Thema	Doel	Activiteit	Periode	Kosten
N		Stevigere positionering en uitvoering van het toezicht	Meer onderzoekscapaciteit om opvolging te kunnen geven aan opbrengst data-analyse en risicoprofielen.	2026	€ 50.000, - (structureel)
N		Vergroten effectiviteit en gericht inzetten capaciteit door risico gestuurd werken	Ontwikkelen van risicoprofielen op basis van signalen, data, ontwikkelingen in de markt, snelle groei, risico-indicatoren.	2026	€ 50.000, - (incidenteel)
B	(Regionale) samenwerking	Sterker netwerk tegen zorgfraude en ondermijning	<p>Versterken van de samenwerking in de regio</p> <p>Blijvende deelname aan provinciaal overleg toezicht, afstemming programmering, uitwisseling van signalen en risico-informatie, gezamenlijke deskundigheidsbevordering en intervisie.</p> <p>Casuïstiek inbrengen in het RIEC wanneer domein overstijgende samenwerking nodig is.</p>	Doorlopend	

Bijlage 1

Handhavingsmaatregelen

Handhavingsmaatregelen

Wanneer de gemeentelijke toezichthouder vaststelt dat ondersteuning niet rechtmatig is geleverd, of dat de kwaliteit van een Wmo-voorziening onvoldoende is, kan de gemeente een handhavingsmaatregel inzetten. Het doel van handhaving is om tekortkomingen te herstellen, misbruik te stoppen en te voorkomen dat inwoners schade ondervinden of dat gemeenschapsgeld onjuist wordt besteed.

Wij zetten handhavingsmaatregelen zorgvuldig en proportioneel in. Wij gebruiken hiervoor het afwegingskader handhaving. In dit kader wegen wij onder andere de ernst van de situatie, de risico's, de mate van verwijtbaarheid en de mogelijkheden voor herstel. Handhaving is nooit een doel op zich. Het gaat erom dat regels weer worden nageleefd en dat inwoners kunnen rekenen op goede en rechtmatige ondersteuning.

De gemeente beschikt over verschillende soorten maatregelen. Deze vormen een oplopende lijn van licht naar zwaar. Stimuleren, corrigeren, contractueel ingrijpen, bestuursrechtelijke en strafrechtelijke stappen. De gekozen maatregel hangt altijd af van de ernst, de urgentie, de impact op inwoners, het gedrag van de aanbieder en de kans op herhaling. Soms kunnen wij een zwaardere maatregel meteen inzetten. Het hoeft niet eerst met een lichte maatregel te worden afgedaan. Wij kijken naar de situatie en wat daarvoor passend en nodig is.

Advies- en stimuleringsmaatregelen

Advies- en stimuleringsmaatregelen zijn gericht op leren en verbeteren, niet op straffen. Deze maatregelen zetten wij vooral in wanneer tekortkomingen beperkt zijn en een aanbieder deze zelf kan herstellen. Het doel is bewustwording vergroten, de kwaliteit verbeteren en voorkomen dat kleine problemen groter worden.

Voorbeelden van maatregelen zijn:

- Gesprekken met de toezichthouder over werkprocessen, kwaliteit, administratie
- Aanbevelingen om protocollen te actualiseren
- Stimuleren van bijscholing van medewerkers
- Aanbeveling voor interne kwaliteitsverbetering.

Corrigerende maatregelen

Corrigerende maatregelen zetten wij in als er sprake is van grotere tekortkomingen, risico's voor kwaliteit of herhaalde problemen. De aanbieder moet laten zien hoe de situatie wordt verbeterd. Het doel is om structurele verbetering te realiseren, de risico's voor inwoners te beperken en tekortkomingen binnen een redelijke termijn te herstellen.

Voorbeelden van maatregelen zijn:

- Verplicht opstellen van een verbeterplan
- Verscherpt toezicht

Verscherpt toezicht wordt ingezet als de risico's hoog zijn, de organisatie instabiel is en eerdere maatregelen onvoldoende effect hebben gehad. Bij verscherpt toezicht voert de toezichthouder extra controles uit om te beoordelen of de verbetermaatregelen daadwerkelijk werken.

Civielrechtelijke maatregelen

Deze maatregelen zijn gebaseerd op de contracten tussen de gemeente en aanbieders. Deze maatregelen zetten wij in als tekortkomingen ernstig, structureel of herhaald zijn. Het doel is om de continuïteit en veiligheid voor cliënten waarborgen, financiële risico's te beperken en naleving van contractafspraken af te dwingen.

Voorbeelden van civielrechtelijke maatregelen zijn:

- Cliëntenstop: tijdelijk geen nieuwe cliënten plaatsen.
- Facturatiestop: blokkeren van declaraties bij ontbrekende of onjuiste administratie.
- Ingebrestelling: formeel aangeven dat de aanbieder zijn verplichtingen niet nakomt; met een laatste kans tot herstel.
- Opzeggen of ontbinden van het contract: als herstel uitblijft of als risico's structureel zijn.
- Overplaatsen van cliënten: als continuïteit of veiligheid in gevaar is.
- Terugvordering van onrechtmatig, ondoelmatig of onterecht betaalde zorg (art. 10.5/10.6 deelopereenkomst). Bij fraude, declareren van niet-geleverde zorg, het inzetten van onvoldoende gekwalificeerd personeel en structureel tekortschieten in kwaliteit.

Bestuursrechtelijke maatregelen

Deze maatregelen zetten wij in wanneer aanbieders of pgb-houders wettelijke verplichtingen overtreden of niet meewerken aan onderzoek. Het doel is medewerking af te dwingen, overtredingen te herstellen en onrechtmatig pgb-gebruik te corrigeren. De maatregelen zijn gebaseerd op de Awb, Wmo en Jeugdwet.

Voorbeelden van bestuursrechtelijke maatregelen zijn:

- *Last onder dwangsom (Awb art. 5:32)*
Ingezet om medewerking aan een onderzoek af te dwingen, specifieke herstelmaatregelen af te dwingen of uitvoering van verbeteracties te versnellen.
- *Intrekking of herziening van de beschikking*
Ingezet wanneer een inwoner onjuiste of onvolledige informatie heeft gegeven, de voorwaarden van het pgb niet worden nageleefd of ondersteuning niet wordt gebruikt waarvoor deze bedoeld is.
- *Omzetting pgb naar zorg in natura*
Ingezet wanneer een pgb-houder de ondersteuning niet goed organiseert, sprake is van misbruik of sterk verhoogd risico of de kwaliteit van de ondersteuning onvoldoende is.

■ *Weigeren of blokkeren van verzilvering van pgb-facturen*

Ingezet wanneer er structurele administratieve tekortkomingen zijn, bij het niet opvolgen van verbetermaatregelen of bij ernstige risico's voor de veiligheid of doelmatigheid.

Strafrechtelijke maatregelen

Als wij aanwijzingen hebben dat er sprake is van fraude of strafbare feiten, kan de worden overgedragen aan het strafrecht. De sociale recherche kan onderzoek doen (in opdracht van het Openbaar Ministerie). De gemeente kan aangifte doen en zich voegen als benadeelde partij om schade terug te vorderen. Situaties waarbij strafrecht aan de orde kan zijn, zijn bijvoorbeeld valsheid in geschrifte, witwassen of opzetten van schijnconstructies. Het OM beslist uiteindelijk over vervolging.

Bijlage 2

Begrippenlijst

Begrippenlijst

Aanbieder (zorgaanbieder)	Organisatie of zelfstandig professional die ondersteuning levert op grond van de Wmo of Jeugdwet. Dit kan via zorg in natura of via een persoonsgebonden budget.
Afwegingskader handhaving	Vast kader dat het college gebruikt om te bepalen of en welke handhavingsmaatregel wordt ingezet. Daarbij wordt gekeken naar onder andere ernst, risico's voor inwoners, verwijtbaarheid, herstelmogelijkheden en kans op herhaling.
Bewust keuzegesprek	Gesprek met een inwoner waarin wordt beoordeeld of deze een pgb kan en wil beheren en begrijpt welke verantwoordelijkheden daarbij horen.
Doelmatigheid	De mate waarin ondersteuning en middelen effectief en efficiënt bijdragen aan het doel waarvoor zij zijn ingezet.
Handhaving	Het optreden van de gemeente wanneer regels niet worden nageleefd of wanneer sprake is van onvoldoende kwaliteit of onrechtmatige besteding. Gericht op herstel, begrenzing en het voorkomen van herhaling.
Kwaliteit (Wmo)	De mate waarin Wmo-ondersteuning veilig, passend en verantwoord wordt geleverd, volgens wettelijke eisen, professionele standaarden en gemeentelijk beleid.
Maatwerkvoorziening	Individuele voorziening op grond van de Wmo die aansluit bij de persoonlijke situatie en ondersteuningsbehoefte van de inwoner.
Misbruik en oneigenlijk gebruik	Het gebruiken van voorzieningen of middelen in strijd met wet- en regelgeving of afspraken, waaronder fraude, het declareren van niet-geleverde zorg of zorg van onvoldoende kwaliteit.
Persoonsgebonden budget (pgb)	Budget waarmee een inwoner zelf ondersteuning of jeugdhulp inkoopt, in plaats van zorg in natura.
Preventie	Alle maatregelen die zijn gericht op het voorkomen van misbruik, oneigenlijk gebruik en kwaliteitsproblemen, door duidelijke regels, goede informatie, signalering en ondersteuning aan de voorkant.

Rechtmatigheid	De mate waarin ondersteuning wordt ingezet en middelen worden besteed volgens wet- en regelgeving, beschikkingen, contracten en gemaakte afspraken.
Signaal	Informatie of melding die kan wijzen op risico's, misstanden of overtredingen en aanleiding kan zijn voor nader onderzoek.
Toezicht	Het controleren of aanbieders en pgb-houders voldoen aan wettelijke en gemeentelijke regels en of ondersteuning rechtmatig is en, voor de Wmo, van voldoende kwaliteit en veiligheid.
Toezichthouder	Door het college aangewezen functionaris die toezichtonderzoeken uitvoert, bevindingen vastlegt en hierover onafhankelijk rapporteert.
Verscherpt toezicht	Intensieve vorm van toezicht met extra controles, ingezet bij verhoogde risico's, ernstige tekortkomingen of onvoldoende herstel na eerdere maatregelen.
Zorg in natura (ZIN)	Ondersteuning die door de gemeente wordt ingekocht en rechtstreeks door een aanbieder aan de inwoner wordt geleverd.

gemeente
Midden-Groningen